

Nr 260.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående användande av överskott i Djurgårdskassan till vissa byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals, Haga och Drottningholms slott; given Stockholms slott den 20 juli 1914.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att det belopp av Djurgårdskassans överskottsmedel för år 1914, som enligt riksdagens år 1913 lämnade medgivande må användas till fortsatta reparationsarbeten å vissa delar av orangeribyggnaden vid Ulriksdals slott, må tagas i anspråk för dylika arbeten å jämväl övriga delar av byggnaden,

dels ock att ytterligare av Djurgårdskassans överskott må utbetalas, *under innevarande år*

för fullbordande av reparationsarbetena å orangeriet vid Ulriksdal.....	kronor 11,670: —
» påbörjande av ett nytt bostadshus vid Ulriksdal	» 20,500: —
» utförande av vissa reparationsarbeten vid Ulriksdal	» 7,965: 50
» påbörjande av reparationer å växthus och kaster vid Haga slott.....	» 5,600: —
» påbörjande av reparationsarbeten å orangeriet vid Drottningholms slott	» 12,000: —
» arbeten med ekonomibyggnader vid Drottningholm, utöver tidigare anslagna medel	» 6,340: —

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 180 häft. (Nr 260.) 1

för utförande av reparation av Koppartältet vid Drottningholm	»	2,000: —
samt för gäldande av utav riksmarskalksämbetet förskotterade medel för vissa utredningar m. m. ...	»	3,039: 10
		eller tillhopa kronor 69,114: 60;

samt under år 1915

för fullbordande av det nya bostadshuset vid Ulriksdal	kronor	20,500: —
» fullbordande av reparationsarbetena å växthus och kaster vid Haga	»	6,000: —
samt för fullbordande av reparationsarbetena å orangeriet vid Drottningholm	»	22,000: —
		eller tillhopa kronor 48,500: —.

De till ärendet hörande handlingar jämte ritningar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20
juli 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten anförde:

I sin underdåniga skrivelse den 17 mars 1908 angående regleringen av utgifterna under riksstatens första huvudtitel anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i vad mån de till den s. k. Djurgårdskassan inflytande inkomster kunde, förutom till det med kassan avsedda ändamål, användas jämväl till de kungl. lustslottens underhåll, och därefter till riksdagen inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

I proposition den 8 maj samma år hemställde därefter Kungl.

Maj:t, att riksdagen måtte medgiva, att för utförande av byggnads- och reparationsarbeten vid Haga och Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader finge av den s. k. djurgårdsfonden användas ett belopp av 254,000 kronor. Riksdagen biföll på det sätt Kungl. Maj:ts framställning, att riksdagen för sin del medgav, att, tills vidare och till dess annorlunda bleve bestämt, för bestridande av de nödigaste underhållsarbetena å ifrågavarande slottsbyggnader vid Haga och Ulriksdal finge av de räntemedel, som tillfördes Djurgårdskassan från Djurgårdsfonden, årligen användas ett belopp, motsvarande räntan å 254,000 kronor.

Sedan vissa mindre delar av de erforderliga reparations- och ombyggnadsarbetena blivit, i enlighet med en av arkitekten i överintendentsämbetet, hovintendenten G. A. H. Lindgren utarbetad plan, utförda under åren 1908 och 1909, hemställde Kungl. Maj:t i nådig proposition den 4 april 1910, att riksdagen måtte medgiva, att av den behållning, som Djurgårdskassan kunde lämna för år 1910, ett belopp av intill 25,000 kronor finge användas till utförande av byggnads och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader.

Denna framställning vann riksdagens bifall.

I sammanhang med tillstyrkandet av sistberörda framställning redogjorde dåvarande chefen för finansdepartementet för den utredning, som i anledning av riksdagens anhållan verkställdts angående Djurgårdsfonden och Djurgårdskassan. I det jag hänvisar till den redogörelse, som då lämnades, tillåter jag mig nu allenast erinra därom, att bemälda departementschef i likhet med riksmarskalksämbetet ansåg, att allenast frågan om användande av Djurgårdskassans överskott för år 1910 då kunde komma under bedömande. I vad mån Djurgårdskassan framdeles kunde lämna tillgång till bestridande av kostnad för de kungl. lustslottens underhåll, syntes honom böra bero på särskild utredning varje år, till följd varav frågan om ett dylikt användande av Djurgårdskassans överskottsmedel borde tills vidare årligen hänskjutas till riksdagens prövning.

I enlighet med detta uttalande hava sedermera framställningar gjorts till 1911, 1912 och 1913 års riksdagar angående användande av överskott i Djurgårdskassan till byggnadsarbeten vid Ulriksdals och Drottningholms slott.

I underdånig skrivelse den 27 mars 1914 har nu riksmarskalks-
ämbetet hemställt

att av Djurgårdskassans överskottsmedel må utbetalas <i>dels</i> under innevarande år för fullbordande av reparationsarbeten å orangeriet vid Ulriksdal	kronor 11,670: —
för påbörjande av uppförande av ett nytt bostadshus vid Ulriksdal	» 20,500: —
» utförande genom ståthållarämbetet av vissa reparationsarbeten vid Ulriksdal	» 7,965: 50
» påbörjande genom ståthållarämbetet av reparationer å växthus och kaster vid Haga	» 5,600: —
» påbörjande av reparationsarbeten å orangeriet vid Drottningholm	» 12,000: —
» arbetena med ekonomibyggnader (ytterligare) vid Drottningholm	» 6,340: —
» utförande genom ståthållarämbetet av reparation av Koppartältet vid Drottningholm	» 2,000: —
samt för gäldande av utav riksmarskalksämbetet förskotterade medel för utredningar m. m.	» 3,039: 10
	eller tillhopa kronor 69,114: 60;

dels ock under år 1915

för fullbordande av det nya bostadshuset vid Ulriksdal	kronor 20,500: —
» fortsatta reparationsarbeten å växthus och kaster vid Haga	» 6,000: —
samt för fullbordande av reparationsarbetena å orangeriet vid Drottningholm	» 22,000: —
	eller tillhopa kronor 48,500: —.

Till stöd för denna framställning har riksmarskalksämbetet anfört följande:

»I samband med riksmarskalksämbetets uti underdånig skrivelse den 31 mars 1913 gjorda framställning om tillstånd att få använda då angivna belopp av Djurgårdskassans överskottsmedel för vissa nybyggnads- och reparationsarbeten vid Drottningholms och Ulriksdals kungl. lustslott, tillät sig ämbetet, som hade anledning förmoda, att ytterligare behov av medel till dylika arbeten inom de närmaste åren skulle yppa sig, att i underdånighet hemställa, att odisponerade delar av sagda överskottsmedel måtte få reserveras för att sedermera användas till underhållsarbeten av ett eller annat slag vid något eller några av de kungl. slotten.

Behov av medel för nyssnämnda ändamål hava även nu yppat sig, i det riksmarskalksämbetet från ståthållarämbetena på Drottningholms samt Ulriksdals och Haga slott mottagit särskilda framställningar om beredande av medel till bekostande av åtskilliga arbeten vid dessa slott, dels sådana arbeten, vilkas utförande sedan flera år befunnits önskvärt, men vartill medel icke kunnat åstadkommas, dels ock andra arbeten.

Med anledning härav och då även för vissa andra ändamål behov av medel uppstått, tillåter sig riksmarskalksämberet att härmed lämna en redogörelse för samtliga de arbeten och åtgärder med avseende å nämnda slott, för vilkas be- kostande riksmarskalksämberet nu har för avsikt att i underdånighet föreslå, att erforderliga medel måtte få utgå av Djurgårdskassans behållning.

Jämlikt nådigt brev den 13 juni 1913 medgavs *dels* att ett belopp av 18,688 kronor av Djurgårdskassans överskottsmedel för år 1913 finge användas till på- börjande av reparationsarbeten å östra delen och mitteldelen av orangeribyggnaden vid Ulriksdals kungsgård, *dels* ock att ett belopp av 10,000 kronor av Djurgårdskassans beräknade överskottsmedel för år 1914 skulle få användas till fortsatta reparationsarbeten å sagda delar av orangeribyggnaden.

Uti skrivelse till riksmarskalksämberet den 2 september 1913 anmälde kungl. överintendentsämberet, som erhållit i nådigt uppdrag att i samråd med riksmar- skalksämberet verkställa reparationen av ifrågavarande orangeribyggnad, att det under arbetets fortgång visat sig, att östra delen och mitteldelen av orangeribyggnaden kunnat i sin helhet iståndsättas för det för år 1913 till påbörjande av repara- tionsarbetena å nämnda delar anvisade belopp av 18,688 kronor, varjämte kungl. över- intendentsämberet anhöll om utverkande av nådigt tillstånd att det belopp av 10,000 kronor av Djurgårdskassans överskottsmedel för år 1914, som vore avsett till fort- satta reparationsarbeten å orangeribyggnadens östra och mellersta delar, måtte få disponeras för reparation jämväl av orangeribyggnadens västra del, i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid kungl. överintendentsämberets skrivelse fogat förslag.

Uti ett med anledning härav avgivet yttrande föreslog ståthållarämberet på Ulriksdals och Haga slott vidtagandet av vissa förändringar i de avsedda repara- tionsarbetena å orangeriets västra del samt vissa ytterligare iståndsättningsarbeten inom dess östra del, varför sammanlagda kostnaden beräknats till högst 9,000 kronor utöver de förut beräknade kostnaderna.

Kungl. överintendentsämberet, som i ärendet avgivet förnyat yttrande, har i skrivelse av den 17 nästlidne februari — under erinran att för restaurering av oran- geriets mittparti och östra del varit tillgängliga, förutom särskilda medel för rit- ningar och tillsyn, tillhoppa 28,688 kronor, av vilka dock 10,000 kronor skulle utgå först innevarande år, men att för ifrågavarande arbeten, som numera vore full- ständig avslutade, behövt utbetalas allenast 18,857 kronor 80 öre och att alltså en besparing av, i runt tal, 9,830 kronor uppstått — vidare meddelat, att då över- intendentsämberet ansett samtliga omförmälda arbeten böra komma till utförande i ett sammanhang, hade överintendentsämberet låtit infordra olika anbud å bygg- mästeriarbetena, värmeledningsarbetena samt vatten- och avloppsledningsarbetena, vilka anbud slutade å respektive 16,302 kronor, 1,800 kronor och 750 kronor. Om härtill lades en post för oförutsedda utgifter, tillsyn m. m., vilken post, med hän- syn till byggnadens ålderdomlighet och delvis mindre goda beskaffenhet, borde sättas skäligen hög, skulle kostnaderna för västra delens av orangeriet iståndsättande, på av överintendentsämberet och vederbörande ståthållarämbete såsom önskvärt avsett sätt, ställa sig sålunda:

för byggmästeriarbeten	kronor 16,302:—
» värmeledningsarbeten	» 1,800:—
» vatten- och avloppsledningsarbeten	» 750:—
» oförutsedda utgifter och tillsyn, förslagsvis	» 2,648:—
	<hr/>
	Summa kronor 21,500:—

vadan, då, såsom ovan omnämnts, för ändamålet kunde vara tillgängliga tidigare besparade 9,830 kronor, för samma ändamål bleve erforderligt ett belopp av ytterligare 11,670 kronor.

Riksmarskalksämberet, som anser det synnerligen önskvärt, att den i en såregen ståtlig stil på en framstående plats i omedelbar närhet av Ulriksdals slott uppförda orangeribyggnaden iståndsättes på det av överintendentsämberet och ståthållarämberet nu föreslagna sättet, har funnit de av överintendentsämberet föreslagna iståndsättningsåtgärderna välbetänkta och torde mot de därför beräknade kostnaderna intet vara att anmärka. På grund härav tillåter sig riksmarskalksämberet i underdånighet hemställa om nådigt tillstånd, *dels* att återstående beloppet, 9,830 kronor 20 öre, av de 10,000 kronor av kungl. Djurgårdskassans överskottsmedel för innevarande år, vilka jämlikt nådiga beslutet den 13 juni 1913 voro avsedda till reparationsarbeten å orangeribyggnadens mittparti och östra del, måtte få användas till bekostande av en del av de nu föreslagna iståndsättningsarbetena å byggnadens västra del, *dels ock* att ytterligare ett belopp av 11,670 kronor av Djurgårdskassans överskottsmedel för innevarande år måtte få användas till fullbordande av berörda iståndsättningsarbeten å orangeribyggnadens sistnämnda del, om vilka samtliga arbetens utförande kungl. överintendentsämberet torde böra erhålla nådig befallning att föranstalta.

Vidare har ståthållarämberet på Ulriksdals och Haga slott med skrivelse den 12 november 1913 insänt förslag till erforderliga nybyggnads- och reparationsarbeten vid såväl Ulriksdals som Haga kungsgårdar under år 1914; och har ståthållarämberet, då kungsgårdarnas inkomster ej lämnade tillgång till bestridande av kostnaderna för dessa arbeten, hemställt om bidrag från Djurgårdskassan kunde beredas till deras bekostande.

Det nybyggnadsarbete, som av ståthållarämberet avses, gäller uppförandet av de i riksmarskalksämberets underdåniga skrivelser den 2 april 1912 och den 31 mars 1913, i samband med då gjorda underdåniga framställningar om användande för angivna ändamål av Djurgårdskassans överskottsmedel, omfördälda byggnader vid Ulriksdal, nämligen ett bostadshus samt en isbod med materialbodar vid ekonomihuset. Kostnaderna hava i ståthållarämberets förslag beräknats, för uppförandet av bostadshuset till 36,393 kronor, vartill skulle komma för utförandet av vissa ritningar m. m. ett belopp av 1,607 kronor, således tillhoppa 38,000 kronor; för uppförandet av en isbod med materialbodar äro kostnaderna beräknade till 2,500 kronor.

Beträffande dessa nybyggnader anför ståthållarämberet, bland annat, att ståthållarämberet för sin del godkänner det i samråd med kungl. överintendentsämberet uppgjorda förslaget till bostadshus, varjämte ståthållarämberet hemställer, att uppförandet av denna byggnad måtte få övervakas av särskild, därtill utsedd kompetent person. Isboden meddelar ståthållarämberet vara avsedd att uppföras på den plats det så kallade gula huset nu innehade och sedan detta rivits.

För Ulriksdals kungsgård upptagas vidare i förslaget vissa närmare angivna underhålls- och reparationsarbeten å åtskilliga av kungsgårdens byggnader och lägenheter, och hava kostnaderna för utförande av dessa arbeten beräknats till sammanlagt 7,965 kronor 50 öre. I detta sistnämnda belopp äro då icke inräknade fyra i ståthållarämberets förslag upptagna poster, med ett sammanlagt belopp av 3,034 kronor 50 öre, vilka poster enligt förslaget voro avsedda att »avsättas» till

bestridande av kostnader för sotningar, underhåll och reparationer av eldstäder, tegeltak, takhuvar och skorstensbeslag, samt underhåll av brandredskap, hägnader, bryggor och vägtrummor m. m.

Kungl. överintendentensämbetet, som på anmodan av riksmarskalksämberet avgivit yttrande rörande ovanberörda nybyggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdal, har därvid anfört, bland annat, att, vad kostnaden för de avsedda byggnadsarbetena, nämligen uppförandet av ett bostadshus — mot vilket ämbetet i och för sig icke hade något att erinra -- anginge, så borde denna kostnad, i stöd av verkställda närmare kontrollberäkningar höjas med 3,000 kronor; varjämte ämbetet framhållit, huruvida icke under övervägande borde tagas, om samtliga vid Ulriksdals slott upptagna arbeten — exempelvis uppförandet av en isbod — för närvarande vore av beskaffenhet att omedelbart behöva komma till utförande.

För egen del får riksmarskalksämberet, beträffande nu ifrågavarande arbeten vid Ulriksdal, i underdånighet erinra om, att riksmarskalksämberet uti sina ovanberörda båda underdåniga skrivelser åren 1912 och 1913, under framhållande att ämbetet icke hade något emot de uppgjorda förslagen till nytt bostadshus och isbod, förklarat sig anse att utförandet av dessa båda nybyggnadsarbeten utan större olägenhet för kungsgården ännu någon tid kunde uppskjutas. Då det emellertid visat sig för varje år möta större svårigheter för kungsgården att vara i avsaknad av ifrågavarande bostadshus, anser riksmarskalksämberet det nu icke vara skäl längre uppskjuta att påbörja uppförandet av ett sådant, varemot uppförandet av en ny isbod med materialbodar ännu något år torde kunna utan olägenhet uppskjutas. Den av kungl. överintendentensämbetet föreslagna höjningen av den beräknade kostnaden för bostadshuset med 3,000 kronor, finner riksmarskalksämberet välbetänt; och kommer sammanlagda kostnaden för denna byggnad att på grund härav böra beräknas till 41,000 kronor.

I fråga om de av ståthållarämbetet föreslagna reparationsarbetena finner riksmarskalksämberet desamma vara av behovet synnerligen väl påkallade och anser kostnaderna därför ingalunda vara för högt beräknade, men beträffande de fyra poster, å tillhoppa 3,034 kronor 50 öre, vilka enligt förslaget vore avsedda att »avsättas» till bestridande av vissa angivna underhållsarbeten, anser riksmarskalksämberet dessa arbeten vara av den natur, att de böra med Kungsgårdens egna medel bekostas, vadan dessa poster icke torde böra i detta sammanhang vidare ifrågakomma.

Under åberopande av vad sålunda anförts och med tagen hänsyn till de övriga krav, som för innevarande år ställas på bidrag från Djurgårdskassans överskottsmedel, tillåter sig riksmarskalksämberet i underdånighet hemställa om nådigt tillstånd att av nämnda överskottsmedel måtte få användas *dels* för innevarande år, till påbörjande av ett nytt bostadshus vid Ulriksdals kungsgård, 20,500 kronor, samt till utförande av utav ståthållarämbetet föreslagna reparationsarbeten ett belopp av 7,965 kronor 50 öre, *dels ock* för år 1915, till bestridande av återstående kostnader för bostadshusets uppförande, 20,500 kronor; och tillåter sig riksmarskalksämberet härvid i underdånighet hemställa, att arbetet med uppförandet av nytt bostadshus måtte i nåder uppdragas åt kungl. överintendentensämbetet efter samråd med riksmarskalksämberet, varemot de föreslagna reparationsarbetena lämpligen torde böra, såsom städe hittills varit fallet, få utföras genom ståthållarämbetets på Ulriksdals och Haga slott försorg.

Det av ståthållarämbetet på Ulriksdals och Haga slott avlämnade, här ovan omförmälda förslaget till reparationsarbeten vid *Haga slott*, upptager nödvändiga reparationer av växthus och så kallade kaster i Haga trädgård, varför sammanlagda kostnaderna beräknats till 11,600 kronor. Ståthållarämbetet anför i fråga härom, bland annat, följande. För iståndsättande av en del av växthusen och kasterna vid Haga erfordras under de närmaste två åren ett belopp av 11,600 kronor; det vore högst nödvändigt att en del av dessa arbeten utfördes redan under år 1914 för en kostnad av 5,600 kronor, varemot övriga reparationsarbeten utan större olägenhet kunde uppskjutas till år 1915.

Kungl. överintendentsämbetet har i sin förberörda skrivelse av den nästlidne 24 februari förklarat sig icke hava något att invända mot de föreslagna arbetena vid Haga slott.

På grund av vad sålunda förekommit får riksmarskalksämbetet i underdånighet hemställa, att till reparation av ifrågavarande växthus och kaster i Haga trädgård måtte av ståthållarämbetet på Ulriksdals och Haga slott få användas av Djurgårdskassans överskottsmedel för innevarande år ett belopp av 5,600 kronor och för år 1915 ett belopp av 6,000 kronor.

Då riksmarskalksämbetet härefter övergår till att redogöra för de behov av medel till bestridande av kostnaderna för vissa arbeten för *Drottningholms slotts och kungsgårds* räkning, vilka för närvarande gjort sig gällande, tillåter sig riksmarskalksämbetet till en början erinra om följande.

Jämlikt nådigt beslut den 13 juni 1913 hava Eders Kungl. Maj:t och riksdagen, med föranledande av en utav riksmarskalksämbetet gjord underdånig framställning, beslutat utförandet vid *Drottningholms kungsgård*, förutom reparation av fontänen i parken, av vissa nybyggnads- med flera arbeten för en kostnad av 108,660 kronor, varav ett belopp av 83,349 kronor skulle utgå av Djurgårdskassans överskott för åren 1913 och 1914. Därjämte täcktes Eders Kungl. Maj:t förklara sig vilja framdeles på särskild framställning taga under övervägande frågan om utförande av de av riksmarskalksämbetet föreslagna arbeten, som avsåge byggnader för kungsgårdens ekonomi.

Efter förnyad underdånig hemställan i ämnet av riksmarskalksämbetet förklarade Eders Kungl. Maj:t den 11 juli 1913 att de arbeten, som avsåge byggnader för kungsgårdens ekonomi, borde komma till utförande i huvudsaklig överensstämmelse med vad riksmarskalksämbetet föreslagit samt anbefalldes kungl. överintendentsämbetet att, efter samråd med riksmarskalksämbetet, verkställa viss omarbetning av ritningarna till ifrågavarande byggnader, samt med eget yttrande till Eders Kungl. Maj:ts prövning överlämna de omarbetade ritningarna.

Sedan därefter ett slutligt förslag jämte sammandrag över kostnaderna för arbetena i fråga, uppgående till ett belopp av 115,000 kronor, blivit utarbetat och till Eders Kungl. Maj:t överlämnat, fann Eders Kungl. Maj:t för gott att, jämlikt nådigt beslut den 24 oktober 1913, med godkännande av förslaget, uppdraga åt kungl. överintendentsämbetet att i samråd med riksmarskalksämbetet gå i författning om verkställande av nu ifrågavarande ekonomibyggnadsarbeten vid *Drottningholms kungsgård*, i den mån de för ändamålet avsedda medlen därtill lämnade tillgång.

Såsom av det anförda framgår, belöpa sig de beräknade kostnaderna för utförandet, enligt det av Eders Kungl. Maj:t fastställda förslaget, av ekonomibyggnadsarbetena vid *Drottningholm* till ett belopp av 115,000 kronor; men då de för

detta ändamål disponibla medlen icke uppgå till mer än 108,660 kronor, får riksmarskalksämberet i underdånighet hemställa, att ett belopp motsvarande skillnaden mellan dessa båda, eller 6,340 kronor, måtte för ifrågavarande ändamål få utgå av Djurgårdskassans överskottsmedel för innevarande år.

Uti skrivelse till riksmarskalksämberet den 20 december 1913 har överståthållarämberet på Drottningholms slott anfört i huvudsak följande:

I en av kommitterade för verkställande av reparationsarbeten m. m. vid Drottningholms slott under år 1912 avlämnad arbetsredogörelse meddelades angående kungsgårdens växthus, att detsamma delvis reparerats, på så sätt att dess mittparti erhållit glastak och i övrigt satts i användbart skick, varemot sidopartierna ej kunnat iståndsättas, utan måste dessa fullständigt ombyggas, endast med bibehållande av en del murar och grunder, varförutom erfordrades en tillbyggnad för anordnande av värmeledning. Då växthuset, under den tid som sedan förflutit, ytterligare försämrats, så att en snar ombyggnad vore oundviklig, hade ståthållarämberet låtit genom arkitekten greve S. Cronstedt uppgöra ritningar och kostnadsberäkning över fullständig ombyggnad, slutande på en summa av 34,000 kronor; och har ståthållarämberet hemställt om beredande av erforderliga medel till ifrågavarande ombyggnad under år 1914, i huvudsaklig överensstämmelse med ovanberörda, av ståthållarämberet biträdda förslag.

På anmodan av riksmarskalksämberet har överintendentsämberet avgivit yttrande även över sistomfördä framställning och förslag, och därvid anfört, bland annat, följande.

Då överintendentsämberet ansett högelingen önskvärt, att vid utförande av ifrågavarande arbete så mycket som möjligt av växthusets nyligen iståndsatta mittparti komme att bibehållas, anmodades tjänstgörande arkitekten hos överintendentsämberet, ovanbemälda greve Cronstedt, att med hänsyn därtill uppgöra nytt förslag. Sådant har även uppgjorts, grundat på, att så mycket som möjligt av det gamla murverket och grunderna få kvarbliva, och att värmeledningen förläggas i en källare, utgrävd i nuvarande mittbyggnaden. Överintendentsämberet har funnit detta förslag vara att vida föredraga framför det tidigare; det nya förslaget orsakade icke någon höjning i förut beräknad kostnad, 34,000 kronor, och gäve, enligt inhämtad uppsynning, ur trädgårdsteknisk synpunkt icke anledning till erinran.

Riksmarskalksämberet, som för sin del i likhet med kungl. överintendentsämberet finner det senast uppgjorda förslaget till iståndsättande av Drottningholms växthus, vara att föredraga framför det tidigare, och som icke funnit något att erinra mot de härför uppgjorda kostnadsberäkningarna, får härigenom i underdånighet hemställa att växthuset vid Drottningholms kungsgård måtte få iståndsättas på nu föreslaget sätt, varom kungl. överintendentsämberet torde erhålla nådig befallning att i samråd med riksmarskalksämberet föranstalta, samt att till bestridande av kostnaderna för ifrågavarande arbeten av Djurgårdskassans överskottsmedel måtte få användas ett belopp av 34,000 kronor, vilket belopp dock, med hänsyn till de övriga utbetalningar från samma medel, varom riksmarskalksämberet här gjort framställning, torde böra fördelas på åren 1914 och 1915 sålunda, att för innevarande år för ändamålet utbetalas 12,000 kronor och under år 1915 återstående 22,000 kronor.

Vidare har ståthållarämberet på Drottningholms slott i skrivelse till riksmarskalksämberet den 9 innevarande mars gjort följande framställning.

Av det av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen på sin tid anvisade anslaget

för reparationsarbeten vid Drottningholms slott hade ett belopp av endast 995 kronor varit avsett för reparation av det i närheten av China slott vid Drottningholm belägna så kallade Koppartältet. Kommitterade för verkställande av reparationsarbetena hade förmodligen funnit denna summa otillräcklig, ty i en under år 1913 avgiven tablå över verkställda reparationsarbeten hade i fråga om detta anslag antecknats »kr. 935 utgår». Härmed syntes tanken på att reparera nämnda byggnad i samband med övriga reparationsarbeten hava uppgivits. Byggnaden såge emellertid numera så förfallen ut, att densamma enligt ståthållarämbetets åsikt måste antingen borttagas eller också till det yttre nödortfött repareras. Byggnaden, som förr tjänat som bostad för vakten vid China slott, hade under senare tider tillfälligtvis använts som förvaringsrum för parksoffor m. m., men kunde såsom sådant undvaras. Med hänsyn härtill och då ståthållarämbetet saknade medel att på slottskassans bekostnad reparera byggnaden, har ämbetet anhållit att få nedriva densamma, därest ej medel kunde beredas för dess nödortfötiga yttre reparation. Kostnaden för sådan reparation har ämbetet beräknat till omkring 2,000 kronor.

Riksmarskalksämberet, som har sig bekant att de till kommitterades för verkställande av reparationsarbeten vid Drottningholm disposition ställda medel, på grund av andra såsom nödvändigare ansedda arbeten, icke lämnade tillgång till vidtagande av några som helst underhålls- eller reparationsarbeten å det så kallade Koppartältet vid China slott, anser det dock högeligen önskvärt, att denna ålderdomliga och säregna byggnad måtte få kvarstå och till det yttre så iståndsättas, att den kan för framtiden bevaras. Då byggnaden såsom sådan icke är för Kungsgården eller slottet behöfvig, utan endast skulle bevaras såsom ett historiskt värdefullt minnesmärke, torde icke slottskassan böra betungas med omkostnader för byggnadens iståndsättande.

Enligt vad riksmarskalksämberet inhämtat, skulle å byggnaden, som är uppförd av trävirke samt helt och hållet överklädd med järnplåt och därefter målåd, förstörda delar ersättas med nya, varefter hela byggnaden skulle ommålas i samma stil och färger som ursprungligen ägt rum; och då detta arbete lämpligast torde böra genom ståthållarämbetets försorg komma till utförande, tillåter sig riksmarskalksämberet i underdånighet hemställa, att av Djurgårdskassans överskott för innevarande år ett belopp av högst 2,000 kronor måtte få ställas till ståthållarämbetets på Drottningholms slott disposition för nu ifrågavarande iståndsättningsarbeten.

I detta sammanhang tillåter sig riksmarskalksämberet vidare att göra följande framställning.

Bland de förberedande utredningar och undersökningar rörande lämpligaste formen för brukandet och skötseln av till Drottningholms lustslott hörande jordarealer m. m. ävensom åtgärder för upprättande av erforderliga ritningar och förslag till ekonomibyggnader därstädes, samt ordnandet av Drottningholms slottspark, vilka utredningar på riksmarskalksämberets initiativ företagits och utförts under åren 1912 och 1913, ingingo *dels* uppdrag åt t. f. domänintendenten O. Tamm, statens lantbruksingenjör D. Wedblad och agronomen O. Insulander att i egenskap av sakkunnige, efter verkställd utredning till riksmarskalksämberet inkomma med vissa förslag i ämnet samt att granska och avgiva yttrande över upprättade ritningar, *dels* uppdrag åt slottsbyggmästare E. Johansson att enligt anvisningar av nyssnämnda sakkunnige upprätta ritningar till ekonomibyggnader, *dels* ock slutligen uppdrag åt

trädgårdsarkitekten E. White att efter på platsen verkställda undersökningar avgiva förslag rörande arbeten för Drottningholms slottsparks slutliga ordnande.

För de arbeten ovannämnda personer sålunda utfört, hava de erhållit ersättningar enligt ingivna räkningar, herrar Tamm, Wedblad och Insulander med tillhoppa 1,155 kronor 42 öre, Johansson med 1,343 kronor 68 öre och White med 540 kronor, vilka belopp blivit genom riksmarskalksämberetet förskotterade.

Då riksmarskalksämberetet likväl saknar medel för gäldande av dessa belopp samt då samtliga nu ifrågavarande arbeten utgjort oundgängligen erforderliga förberedande åtgärder och legat till grund för de numera beslutade och igångsatta större byggnadsarbeten m. m. vid Drottningholm, vartill medel enligt Eders Kungl. Maj:t och riksdagens beslut medgivits att utgå av Djurgårdskassans överskottsmedel, så tillåter sig riksmarskalksämberetet härigenom underdånigst hemställa, att även till gäldande av ovanberörda förskott av Djurgårdskassans överskottsmedel för innevarande år ett sammanlagt belopp av 3,039 kronor 10 öre måtte få ställas till riksmarskalksämberetets disposition.

Då en redogörelse rörande möjligheten att av Djurgårdskassans överskottsmedel bidraga till bestridande av de i det föregående omförmälda kostnader här torde böra lämnas får riksmarskalksämberetet i sådant hänseende anföra följande.

Genom nådigt brev den 6 juni 1912 anbefalldes Eders Kungl. Maj:t kungl. överintendentensämberetet att efter samråd med riksmarskalksämberetet låta verkställa erforderliga arbeten för införande av fullständig värmeledning inom Drottningholms slott, varjämte riksmarskalksämberetet erhöi bemyndigande att för ändamålet använda dels ett belopp av 87,500 kronor av Djurgårdskassans behållning för år 1912 och dels ett belopp av 58,500 kronor av samma kassas behållning för år 1913, eller tillhoppa 146,000 kronor. Av denna summa har hittills icke utanordnats mer än 112,500 kronor, och då, enligt en av arkitekten G. Améen, vilken på uppdrag av överintendentensämberetet handhaft de numera avslutade arbetena med värmeledningsanläggningen inom Drottningholms slott lämnad uppgift, slutliga kostnaderna för anläggningen i fråga icke uppgått till högre belopp än 121,000 kronor, finnes av Djurgårdskassans behållning ett besparat belopp av 25,000 kronor disponibelt för andra ändamål än det, vartill dessa medel enligt ovanberörda nådiga brev blivit avsedda.

Sedan från Djurgårdskassans kassabehållning vid ingången av år 1914 avdragits *dels* de belopp, som enligt här ovan förut åberopade nådiga brev medgivits att utbetalas för underhållsarbeten vid Drottningholms och Ulriksdals slott under tiden till och med år 1913, *och dels* de belopp som enligt samma nådiga brev må för enahanda ändamål utgå under innevarande år, utgör Djurgårdskassans disponibla behållning för innevarande år ett belopp av 47,554 kronor 79 öre. Om härtill lägges ovannämnda behållning på anslaget till värmeledningen inom Drottningholms slott, 25,000 kronor, skulle summan härav eller 72,554 kronor 79 öre, utgöra beloppet av Djurgårdskassans för innevarande år disponibla överskottsmedel.

Därest av denna summa under innevarande år må utbetalas de belopp, som här ovan av riksmarskalksämberetet därtill föreslagits, torde, med hänsyn till Djurgårdskassans nuvarande inkomster och förväntade utgifter under år 1914, kunna beräknas, att Djurgårdskassans behållning till år 1915 kommer att belöpa sig till omkring 10,000 kronor; och anser sig riksmarskalksämberetet med säkerhet kunna påräkna, att denna behållning jämte de Djurgårdskassans disponibla tillgångar, som

beräknas komma att uppstå under år 1915, i varje fall lämna tillgång till utbetalande av de belopp, som riksmarskalksämberet här ovan föreslagit att utgå först under år 1915.

I det belopp, tillhoppa 69,114 kronor 60 öre, som riksmarskalksämberet sålunda föreslagit till utgående under innevarande år från Djurgårdskassan, ingår då även den räntan å 254,000 kronor motsvarande summa, som enligt riksdagens skrivelse den 1 juni 1908 tills vidare ställts till Eders Kungl. Maj:ts disposition i och för bestridande av de nödvändigaste underhållsarbetena vid Haga och Ulriksdal.»

På grund av nådig remiss har överintendentsämberet den 7 april 1914 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande:

Över-
intendents-
ämberet.

»Då överintendentsämberet till åtlydnad av i remissresolution av denna dag given nådig befallning att skyndsamt avgiva underdånigt utlåtande i anledning av vad riksmarskalksämberet uti underdånig skrivelse den 27 nästlidna mars föreslagit beträffande dispositionen under åren 1914 och 1915 av reservationerna å djurgårdskassans behållning vad rörer Drottningholms samt Ulriksdals och Haga slott och kungsgårdar, har ämberet skolat till en början underdånigst erinra, att ämberet i sin remisshandlingarna tillhörande skrivelse till riksmarskalksämberet av den 24 sistlidna februari redan yttrat sig i avseende å av nyssbemälda ämberet nu begärda reparationsarbeten vid Ulriksdals och Haga slott, vilket yttrande av ämberet alltjämt vidhålles; och har överintendentsämberet vidare, efter granskning i övriga delar av den härhos återgående remissakten, funnit sig icke äga orsak till andra erinringar mot där i gjorda framställningar, än att ämberet visserligen tänkt sig, att de till ett omkostnadsbelopp av 34,000 kronor beräknade reparationsarbetena å orangeri-byggnaden vid Drottningholm skulle utföras under ett år, då en uppdelning av sagda arbeten på två år torde komma att till en viss grad välla svårigheter och att förty någon fördelning av de härför nödiga anslagsmedlen på skilda år icke skulle ifrågakomma, men att ämberet dock anser sig sakna skäl att för sin del avstyrka den av riksmarskalksämberet ifrågställda fördelningen härutinnan med angivna summor; att ämberet, som först nu haft tillfälle att uttala sig rörande det föreslagna iståndsättandet av det s. k. koppartältet i närheten av China slott vid Drottningholm ävensom vidkommande den härför uppgivna kostnaden av 2,000 kronor, icke funnit något att däremot invända samt att, vad slutligen angår den begärda ersättningen av 3,039 kronor 10 öre för vissa utredningar m. m., ämberet, som tidigare, efter anmodan, utan anmärkning granskat de räkningar, på vilka gottgörelsebeloppet sig grundar, anser sig böra i underdånighet tillstyrka det-sammas utgående på sätt hemställt blivt.»

Med avseende å de upplysningar, som av riksmarskalksämberet lämnats om Djurgårdskassans för innevarande år disponibla överskotts-medel samt om den behållning, som kan beräknas till år 1915, torde tvivel icke råda därom, att kassans sammanlagda överskott för åren 1914 och 1915 väl förslår till bestridande av de i riksmarskalksämberets

Departements-
chefen.

av överintendentsämbetet biträdda förslag upptagna utgifter. Den lämnade utredningen synes mig även ådagalägga, att de ifrågasatta arbetena äro av behovet påkallade och böra i föreslagen ordning komma till utförande. Vidare finner jag det skäligt, att de av riksmarskalksämbetet förskotterade belopp till bekostande av utredningar m. m. för vissa arbeten vid Drottningholms slott ersättas av Djurgårdskassans överskottsmedel.

Beträffande riksmarskalksämbetets hemställan i övrigt har jag icke någon annan erinran att göra, än att i fråga om kostnaden för reparationsarbetena å orangeriet vid Ulriksdal riksdagens uttryckliga medgivande bör inhämtas i fråga om den föreslagna förändrade användningen av det överskott, som uppstått å anslaget till reparation av orangeriets östra och mellersta delar och som nu skulle användas till iståndsättande av byggnadens västra del.

Med åberopande av vad i detta ärende förekommit, får jag i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att det belopp av Djurgårdskassans överskottsmedel för år 1914, som enligt riksdagens år 1913 lämnade medgivande må användas till fortsatta reparationsarbeten å vissa delar av orangeribyggnaden vid Ulriksdals slott, må tagas i anspråk för dylika arbeten å jämväl övriga delar av byggnaden,

dels ock att ytterligare av Djurgårdskassans överskott må utbetalas, *under innevarande år*

för fullbordande av reparationsarbetena å orangeriet vid Ulriksdal	kronor 11,670: —
» påbörjande av ett nytt bostadshus vid Ulriksdal	» 20,500: —
» utförande av vissa reparationsarbeten vid Ulriksdal	» 7,965: 50
» påbörjande av reparationer å växthus och kaster vid Haga slott	» 5,600: —
» påbörjande av reparationsarbeten å orangeriet vid Drottningholms slott	» 12,000: —
» arbeten med ekonomibyggnader vid Drottningholm, utöver tidigare anslagna medel	» 6,340: —
» utförande av reparation av Koppartältet vid Drottningholm	» 2,000: —
samt för gäldande av utav riksmarskalksämbetet förskotterade medel för vissa utredningar m. m. ...	» 3,039: 10

eller tillhopa kronor 69,114: 60;

samt under år 1915

för fullbordande av det nya bostadshuset vid Ulriksdal	kronor	20,500:—
» fullbordande av reparationsarbetena å växthus och kaster vid Haga	»	6,000:—
samt för fullbordande av reparationsarbetena å orangeriet vid Drottningholm	»	22,000:—
		<hr/>
		eller tillhopa kronor 48,500:—.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle proposition i ärendet till riksdagen avlåtas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Albert Tondén.
